

Oversteken met de fiets

Doelgroep

Tweede graad

Lesdoel

De leerlingen

- kunnen fietsen tot aan een zebra pad, afstappen en te voet oversteken.
- kunnen gepast reageren op verkeerslichten voor fietsers.
- kunnen gepast reageren op verkeerslichten aan een overweg.
- kennen de volgende wegmarkeringen in het verkeer: stopstreep, haaiantanden, fietsoversteekplaats, fietsopstelvak.

Materiaal

- De foto's uit bijlage 1 op een groot scherm
- Een werkblad per groep
- Stoepkrijt of lange linten, potjes, 2 kegels
- Fluohesjes
- Een voorwerp in het groen, oranje en rood
- Een fiets voor minstens de helft van de leerlingen

Beginsituatie

Leerlingen uit de tweede graad fietsen onder begeleiding in het verkeer. Zo leren ze verschillende verkeerssituaties kennen en doen ze ervaring op die ze later nodig hebben om alleen in het verkeer te fietsen. In deze les leren ze hoe ze met de fiets op de juiste manier moeten oversteken aan onder meer een zebrapad, een fietsoversteekplaats, verkeerslichten of een overweg. De les bestaat uit twee lestijden: een theoretisch deel in de klas en een praktisch deel op de speelplaats.

Les

Startfase

Toon op een groot scherm de fotocollage (bijlage 1) en vraag de leerlingen wat ze zien op de foto's. Mogelijke antwoorden zijn:

- Fietsers
- Fietsopstelvak
- Fietsoversteekplaats
- Straat
- Verkeerslicht
- Trein
- Fluohesje
- Spoorweg
- Zebrapad
- Spoorwegovergang
- Helm
- Fietspad
- Kruispunt
- Auto
- ...

Stel daarna de volgende vragen:

- Het thema van de les komt op de vijf foto's voor. Kan jij het raden? (oversteken met de fiets)
- Wie rijdt er regelmatig met de fiets?
- Waar rijden jullie dan naartoe?
- Moeten jullie onderweg soms oversteken?
- Hoe zien die oversteekplaatsen eruit?

Laat de leerlingen hun ervaringen vertellen.

DEEL 1: IN DE KLAS

Groepswerk:

verdeel de leerlingen in groepen van 4. Ze hebben ongeveer 15 minuten om de 5 opdrachten af te werken. 1 leerling leest telkens de opdracht voor en de groepjes voeren ze samen uit. Opdracht 2, 3 en 5 kan je eventueel klassikaal begeleiden. Als alle groepjes klaar zijn met de laatste opdracht bespreek je de opdrachten nog even klassikaal.

1 Oversteken aan een verkeerslicht voor fietsers

1 leerling toont de foto aan de groep en leest de twee stellingen voor. De andere leerlingen bespreken kort en kiezen dan een antwoord.

- A. Als het licht op groen staat, fiets ik rustig over.
- B. Ik weet niet hoe lang het licht nog op groen staat, dus ik kan best zo snel mogelijk overfietsen.

➔ *Feedback: je moet je niet overhaasten in het verkeer, gewoon rustig doorrijden is de veiligste manier om over te steken aan een verkeerslicht.*

- A. Als het licht op oranje staat, moet ik als fietser stoppen.
- B. Als het licht op oranje staat, mag ik nog snel over fietsen.

➔ *Feedback: wanneer een verkeerslicht op oranje springt, moet je stoppen. Alleen wanneer je het verkeerslicht zo dicht genaderd bent dat je niet meer veilig kan stoppen, mag je verder rijden als je geen andere weggebruikers hindert. Maar op de fiets valt dat praktisch nooit voor (je moet ook vertragen als je een verkeerslicht nadert).*

- A. Als het licht op rood staat, wacht ik zo dicht mogelijk tegen de oversteekplaats om over te steken.
  - B. Als het licht op rood staat, kan ik best op een veilige afstand op het fietspad wachten tot het licht weer groen wordt.
- ➔ *Feedback: ga niet te dicht tegen de straat staan wachten. Sommige voertuigen moeten een grote bocht nemen wanneer ze afslaan en kunnen zo heel dichtbij komen. Je staat dus veiliger als je wat verder van de straatrand wacht.*

- A. Als ik moet stoppen aan dit kruispunt mag ik kiezen waar ik stilsta met mijn fiets.
- B. Als ik moet stoppen aan dit kruispunt kan ik best rechts op het fietspad staan.

➔ *Feedback: je staat zo verder weg van de straatkant aan de linkerkant. En als het licht op groen springt kunnen er van de andere kant ook fietsers oversteken. Als jij aan de rechterkant van het fietspad blijft, kunnen jullie elkaar mooi passeren.*

- A. Ik kijk goed uit als ik oversteek, want er kunnen nog auto's voorbijrijden.
  - B. Ik kan rustig overrijden, want ik heb groen licht en anderen moeten mij dan toch voorrang geven.
- ➔ *Feedback: soms hebben de auto's ook groen licht samen met jou. Kijk dus goed om je heen wanneer je oversteekt en maak oogcontact met aankomende bestuurders.*

2 Oversteken aan een kruispunt met een fietsopstelvak

Lees de uitleg bij de foto en vul samen de vragen in.

Een fietsopstelvak is een plaats aan een kruispunt met verkeerslichten waar fietsers eerst kunnen vertrekken als het licht op groen springt.

Wie kende dit al?

Wie weet er een fietsopstelvak zijn?

Vertel.

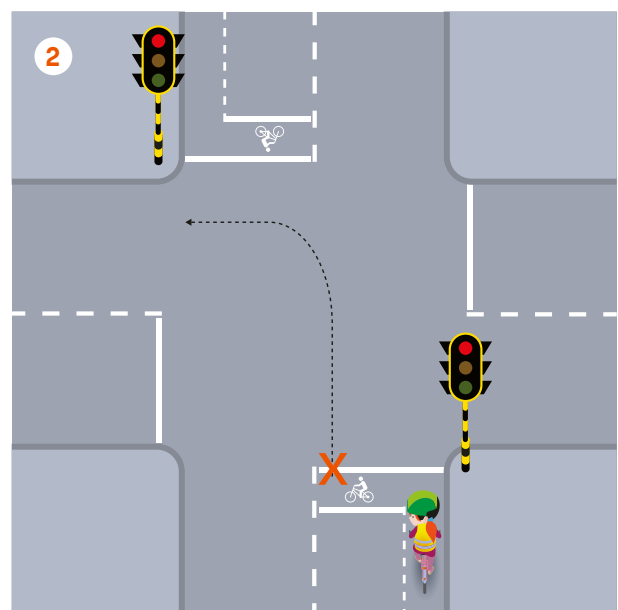
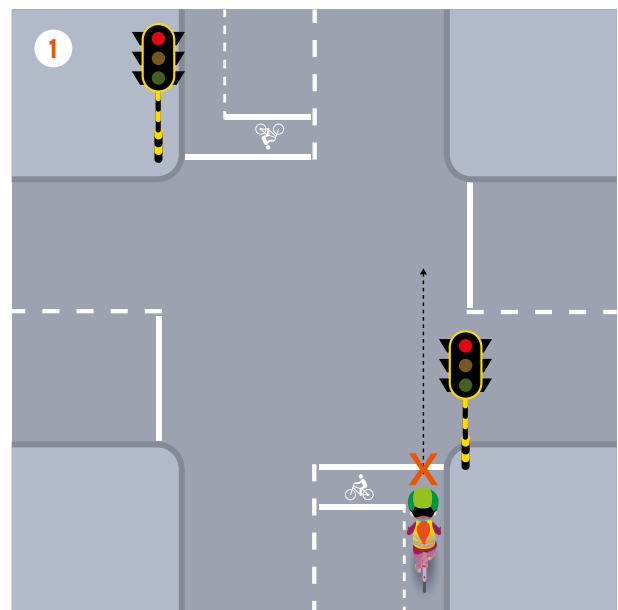
Wat zijn de voordelen van een fietsopstelvak?

(**Mogelijke antwoorden:** de fietsers zijn beter zichtbaar voor bestuurders, ze kunnen op een veiligere manier links afslaan, ze krijgen voorrang op achterliggende voertuigen, ze kunnen het kruispunt sneller oversteken, ze moeten niet tussen de auto's in de uitlaatgassen staan wachten.)

Posities afslaan

Een opstelvak is even breed als een rijvak, je hebt als fietser dus veel keuze waar je kan gaan staan.

De fietser die komt aangereden in tekening 1 wil rechtdoor rijden. Zet een kruisje in het fietsopstelvak op de plaats waar hij best kan gaan staan. De fietser in tekening 2 moet links afslaan. Zet ook daar een kruisje op de beste plaats voor de fietser.

3 Oversteken aan een zebra-pad

Als je met de fiets oversteekt aan een zebra-pad kan je best afstappen en steek je met je fiets aan de hand over. Waarom is dat de beste manier?

(Mogelijke antwoorden: omdat je dan geen fietser meer bent maar een voetganger, en bestuurders moeten voetgangers voorrang verlenen aan een zebra-pad. Zo kan je veiliger oversteken.)

Jules en Finn zijn onderweg naar school en moeten hier oversteken. Kan jij de stappen in de juiste volgorde zetten?

- Stap af en neem je fiets aan de hand (2)
- Stap weer op je fiets en rij verder (6)
- Steek over als het veilig is (4)
- Vertraag en stop aan de stoeprand (1)
- Kijk goed links en rechts (3)
- Kijk onderweg ook goed links en rechts (5)

4 Oversteken aan een overweg

Zijn de volgende stellingen juist of fout? Bespreek samen en lees dan de feedback.

Ik moet altijd stoppen aan een overweg en eerst links en rechts kijken voor ik over de sporen mag rijden.

Fout: wanneer je komt aangefietst hou je de lichten in het oog. Blijven ze wit knipperen, dan mag je rustig verder fietsen.

Als het belsignaal klinkt en de lichten op rood staan, maar de slagbomen nog niet naar beneden zijn, mag ik de spoorweg nog oversteken.

Fout: wanneer het belsignaal klinkt, moet iedereen stoppen. Enkel als je al aan het oversteken bent, mag je verder doorrijden.

Ik wacht best niet te dicht bij de slagbomen tot de trein voorbij is.

Juist: een trein kan met een hoge snelheid voorbijrijden. Als je te dicht bij de slagbomen staat, kan de wind van de voorbijrijdende trein je uit evenwicht brengen.

Pas als de slagbomen helemaal naar boven zijn én het witte licht knippert, mag ik verder rijden.

Juist: soms komt er meer dan 1 trein voorbijgereden. Wacht dus zeker tot alle signalen aangeven dat het veilig is om over te steken.

5 Oversteken aan een fietsoversteekplaats

Wie weet wat een fietsoversteekplaats is? Leg uit aan elkaar.

- ➔ Een fietsoversteekplaats herken je aan twee parallelle onderbroken strepen, gevormd door witte vierkanten. Soms staat er ook een verkeersbord bij.

Heb je als fietser voorrang aan een fietsoversteekplaats?

- ➔ Neen: je moet als fietser vertragen en indien nodig stoppen. Je kan pas oversteken als de rijbaan vrij is of wanneer er een bestuurder stopt om jou over te laten.

Hieronder staat nog een belangrijke tip als je wil oversteken aan een fietsoversteekplaats. Kunnen jullie hem ontcijferen?

- ➔ Maak oogcontact met andere bestuurders.

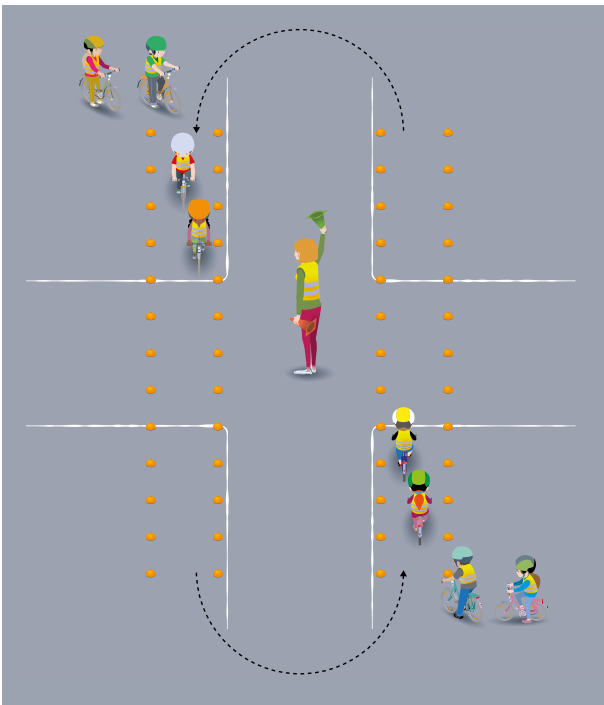

DEEL 2: OP DE SPEELPLAATS

Maak met krijt of stoeprandstroken een groot kruispunt op de speelplaats. Zorg ervoor dat het kruispunt een realistische grootte heeft. Laat de leerlingen hun fiets gaan halen. Liefst heeft elke leerling zijn eigen fiets, maar als dat niet mogelijk is, kunnen de leerlingen ook afwisselen van fiets.

Opdracht 1:

maak met potjes een fietspad aan het kruispunt. Laat de leerlingen aan de 2 uiteinden van het fietspad vertrekken. Jij staat in het midden van het kruispunt met de 3 gekleurde voorwerpen. Voorlopig houd je het groene voorwerp omhoog en mogen de leerlingen het kruispunt oversteken. Aan de overkant sluiten de leerlingen in de andere rij aan. Wanneer je het oranje voorwerp omhoog steekt, moeten de leerlingen op het fietspad stoppen. Leerlingen stoppen best aan de rechterkant van het fietspad, zo zijn ze verder van de straatkant verwijderd. Met een voet aan de grond wachten ze tot je het rode voorwerp weer in groen verandert. Daarna fietsen ze verder.

Observeer of de leerlingen aan de rechterkant van het fietspad staan als ze stoppen. Laat na een tijdje de leerlingen naar jou komen en stel de volgende vragen:

- Weten jullie nog waar je op het fietspad best stilstaat als je moet stoppen voor het verkeerslicht?
  - ➔ *de rechterkant en niet te dicht tegen de straatrand.*
- Waarom is dat?
  - ➔ *omdat je zo verder weg bent van de straatkant*

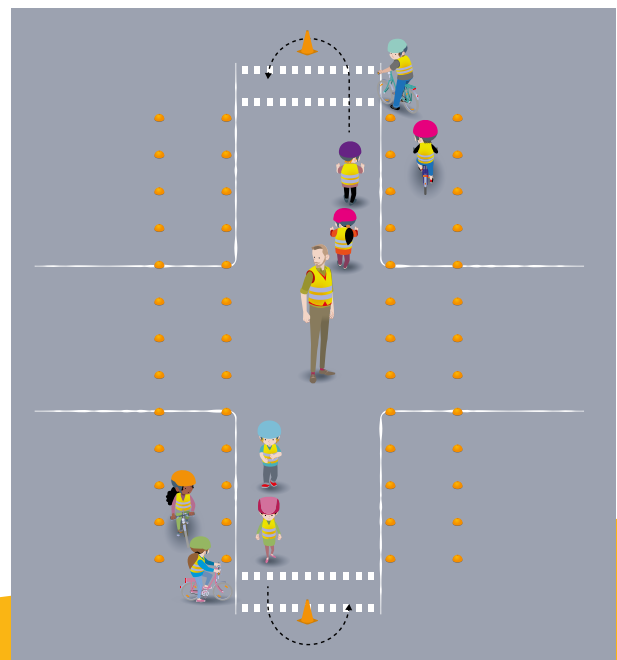
Laat hen de opdracht opnieuw uitvoeren, rekening houdend met deze regel.

Opdracht 2:

maak met grote potjes of stoepkrijt een fietsoversteekplaats aan 2 uiteinden van het kruispunt. De helft van de leerlingen is fietser, de andere helft autobestuurder (zij doen een fluohesje aan). De 'autobestuurders' rijden steeds rechtdoor over de 2 oversteekplaatsen, draaien achter de kegel en sluiten aan de andere kant terug aan. De fietsers rijden over het fietspad tot aan de oversteekplaats. Daar voeren ze de volgende stappen uit:

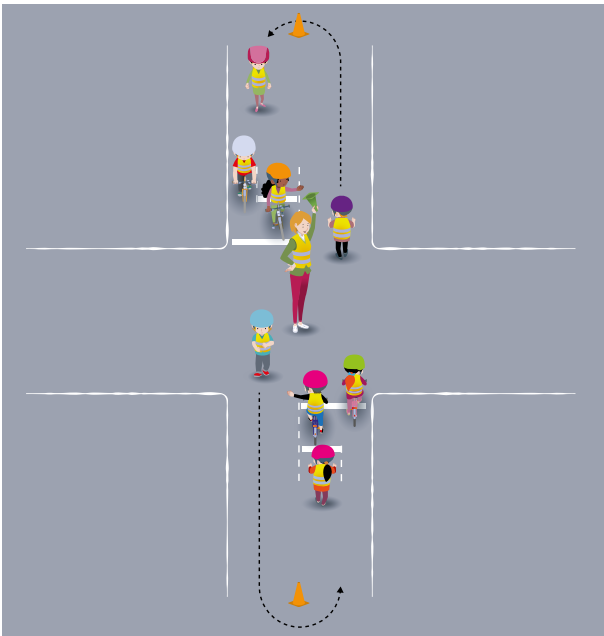
- Vertraag en stop aan de straatrand.
- Kijk goed links en rechts
- Steek over als het veilig is
- Kijk onderweg ook goed links en rechts

Observeer hoe de leerlingen oversteken. Laat de 2 groepen ook wisselen van functie. Verbeter waar nodig.

Opdracht 3 :

verwijder het fietspad en de fietsoversteekplaatsen en teken langs 2 kanten een fietsoptelvak op het kruispunt. Behoud de 2 groepen ('autobestuurders' en fietsers) van de vorige opdracht. De 'autobestuurders' rijden steeds rechtdoor en sluiten aan de andere kant terug aan. De fietsers mogen kiezen naar welke kant ze rijden. Jij staat weer in het midden van het kruispunt en fungeert als verkeerslicht.

Observeer waar de leerlingen gaan staan in het opstelvak. Laat de 2 groepen ook wisselen van functie.

Na een tijdje roep je de leerlingen bij jou en stel je de volgende vragen:

- Waar kan je best in het opstelvak gaan staan als je rechts wil afslaan? -
➔ *de rechterkant*
- En als je rechtdoor wil rijden?
➔ *de rechterkant*
- En om links af te slaan?
➔ *de linkerkant*
- Waarom kan je best op die specifieke plaatsen gaan staan?
➔ *zo kan je makkelijk doorrijden wanneer het licht op groen gaat en zo weten bestuurders ook al welke richting jij uitgaat*

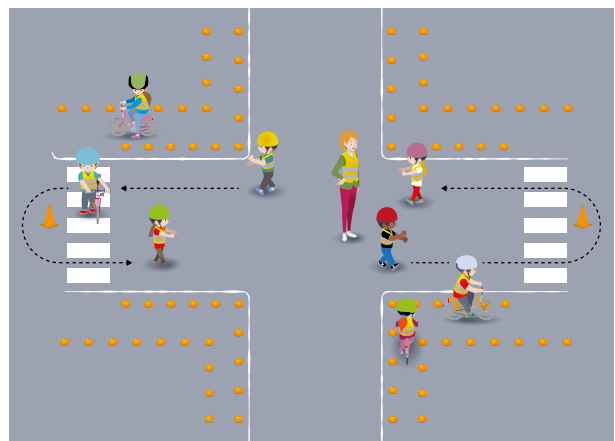
Laat ze de oefening opnieuw doen en verbeter leerlingen waar nodig.

Opdracht 4 :

maak een zebrapad aan 2 uiteinden van het kruispunt. De helft van de leerlingen fungeert nog steeds als fietser, de andere helft als autobestuurder. Laat de fietsers langs 2 kanten van het kruispunt starten. Ze rijden naar het zebrapad en steken daar over. De 'autobestuurders' rijden over de straat en passeren telkens het zebrapad.

De fietsers voeren de volgende stappen uit:

1. Vertraag en stop aan de stoeprand
2. Stap af en neem je fiets aan de hand
3. Kijk goed links en rechts
4. Steek over als het veilig is
5. Kijk onderweg ook goed links en rechts
6. Stap terug op je fiets en rij verder

Observeer hoe de leerlingen oversteken. Laat de 2 groepen ook wisselen van functie. Verbeter waar nodig. Laat de leerlingen de materialen opruimen en hun fietsen gaan wegzetten. Verzamel terug in de klas.

Hou een klasgesprek met de leerlingen:

- Heb je vandaag iets bijgeleerd over oversteken met de fiets?
- Voel je je nu veiliger om met je fiets in het verkeer te gaan?

TIP: Als een of meerdere van deze 5 situaties in buurt van de schoolomgeving aanwezig zijn is het zeer leerrijk om er eens met de klas te gaan observeren.

